

۳، اردیبهشت ماه، ۱۳۹۶، تهران، ایران

سنجش شاخص های توسعه پایدار محله ای (مورد پژوهی: محله پیام ایلام)

محمد ره انجام^۱، محمد امین ملایی^۲، محمد مهدی حمیلی^۳

^۱ کارشناسی، مهندسی شهرسازی، دانشگاه پیام نور، ایلام، ایران

Mohamadmaxraha1661@gmail.com

^۲ کارشناسی، مهندسی شهرسازی، دانشگاه پیام نور، ایلام، ایران

^۳ کارشناسی، مهندسی شهرسازی، دانشگاه پیام نور، ایلام، ایران

چکیده

این پژوهش با شناسایی شاخص های توسعه پایدار در محلات شهری سعی دارد مشخص کند که آیا با اعمال این عوامل می توان به ارتقاء کیفیت سکونتی دست یافت. همچنین پیشنهاد شده که در محله پیام به عنوان مورد پژوهی، برای دستیابی به کیفیت زندگی بهتر، باید در زمینه های هویت و سرزندگی پویای و سازگاری تنوع دسترسی تراکم و ظرفیت قابل تحمل محله و... مداخلاتی صورت گرفته و راهکارهایی برای بهبود آن ها ارائه گردد. از این رو هدف کلی از پژوهش حاضر سنجش و بومی سازی شاخص های توسعه پایدار محله ای در محله پیام و ارائه راهکارهایی برای ارتقای کیفیت زندگی بیان شده است.

مبانی نظری تحقیق و عوامل مؤثر بر آن از نظریات محققان مختلف استخراج گردیده است. روش تحقیق تحلیلی - توصیفی بوده و جهت ارزیابی نهایی و تحلیل داده ها از روش های آماری نظیر میانگین و ... استفاده می شود. شیوه جمع آوری اطلاعات میدانی از طریق برداشت عینی محقق و پر کردن پرسشنامه می باشد. ارزیابی ها و نتایج تحلیل نشان می دهد که این محله نیازمند برخورد و توجه به نیاز اهالی و برطرف کردن ضعف و نقص های موجود می باشد. همچنین محله از لحاظ مراکز تجاری و امکانات مناسب برای گذراندن اوقات فراغت و تعاملات اجتماعی احساس بیشترین کمبود را داشته که باید بطور جدی مورد بررسی قرار گیرد.

کلمات کلیدی

توسعه، توسعه پایدار، توسعه پایدار محله ای، محله پیام

۱- مقدمه

نخواهد بود. برنامه ریزی و مدیریت شهری به پنج محور بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است الف- شکل گیری و شکل دادن به جامعه مدنی محلی و شهری، ب- شهروند سازی محلی- شهری، ج- ارتقای دموکراسی محلی- شهری، د- تثبیت حقوق -وظایف شهروندی، ه - تقویت مشارکت شهروندی (Porter, 2002: 12-16).

توسعه یکی از موضوعات اصلی در علوم انسانی و اجتماعی است که از نیمه دوم قرن بیستم تا کنون مطرح شده و مورد بحث و پژوهش قرار گرفته است با وجود اینکه از این مفهوم استنباط متعددی صورت گرفته است ولی همچنان از عدم شفافیت معنایی و مصداقی برخوردار است. توسعه از بدو امر در حوزه اقتصاد سیاسی و برنامه ریزان و مدیران قرار گرفت و ضمن شکل گیری حوزه مطالعات توسعه و طرح تجربه های متعدد توسعه مناقشه های مفهومی روشی در گرفت (کریمی، ۱۳۸۷: ۷). مدیران شهری به ویژه در کشورهای در حال توسعه چالش های نو پدید را در این عرصه ی نوین تجربه کردند و دریافتند که با این چالش ها جز با ارائه ی الگوها و طرح های توسعه ی محلی و پیگیری اهداف مردم محور آنها میسر

۲- مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۲-۱- مفهوم پایداری و توسعه پایدار

کلمه «پایدار» از زمانی مورد استفاده قرار گرفت که بحث به کار گرفتن و مدیریت منابع قابل تجدید مانند جنگل و منابع غذایی

نخستین کنفرانس ملی به سوی شهرسازی و معماری دانش بنیان

۳، اردیبهشت ماه، ۱۳۹۶، تهران، ایران

حاکم در این محلات است. وی معیار های پایداری محلات را این گونه معرفی می کند:

۱. فعال، جامع وامن ۲.برخورداری از عدالت اجتماعی ۳. حساسیت محیطی ۴. طراحی و اجرای مناسب ۵. خدمات رسانی پاسخ ده ۶. شبکه ارتباطات مناسب و منسجم ۷. ایجاد پتانسیل هایی جهت پیشرفت و ترقی (ایجاد مشاغل و بهره بردن از پتانسیل ها) ۸.مدیریت صحیح(Power,2004:4-18).

ب) Claire Bonham-Carter: به عقیده هام کارتر اجزای اصلی برای یک محله پایدار شامل موارد زیر است: تراکم و جابه جایی: توسعه می بایست متمرکز بر ایجاد مسیرهای جابه جایی در محلات شود که در این بین گزینه حمل و نقل با تولید کربن پایین گزینه اصلی است. فضاهای عمومی محافظت شده، همبستگی اجتماعی تقویت و منابع انرژی بایست در دامنه گسترده تری از کاربردها مورد استفاده قرار گیرند. اختلاط کاربری: یکپارچه کردن خرده فروشی های مسکونی، تفریحی و زیرساخت های اجتماعی به مردم می دهد بیشتر وقت خود را در درون محله خود سپری کرده و نیاز به جابه جایی کاهش یافته و حس تعلق به محله افزایش یابد. تنوع گونه های ساختمانی و نوع تصرف به علاوه تنوع گونه های معماری: این موضوع امکان قرار گرفتن گروه های سنی متفاوت و اقشار اجتماعی - اقتصادی بیشتر در محله را فراهم می کند. قابلیت پیاده روی و دوچرخه سواری: تضمین وجود مسیر های ایمن و جذاب به مکان هایی که مردم به آنها مراجعه می کنند، باعث کاهش استفاده از اتومبیل شده، پیوند های درون محله ای را بیشتر کرده و شیوه های زندگی سالم و شادتر را ترویج خواهد کرد. طراحی شهری حساس به منابع آب: این مطلب به استفاده از آب شهری باز یافتی توجه دارد که شامل مدیریت ریزش های جوی، کاهش هدر روی آب، و حفاظت از منابع آب آشامیدنی است. بهرمندی انرژی: کاهش وابستگی به انرژی تا آنجا که ممکن باشد از طریق طراحی مناسب، و فراهم ساختن احتیاجات کلی از طریق بهره وری انرژی به واسطه تکنیک های کربن پایین یا کربن صفر با تمرکز بر سیستم های قابل استفاده امکان پذیر در مقیاس محلی صورت می پذیرد. اکولوژی یا قطعه های باز: تامین فضای باز و افزایش خلق این فضا ها در محیط مصنوع، کاهش تاثیر جزایر گرمایی، توجه به طراحی شهری حساس به منابع آب، امکانات بالقوه برای به حداقل رسانیدن تولید کربن، و محافظت از سکونت گاه های ابتدایی حیات وحش و نیز توجه به احیای آنها. قلمرو عمومی: محله میبایست فضاهای خاطره ای که باعث تجمیع مردم در کنار یکدیگر شده را ایجاد کرده و حس مکان مشخص و بیاد ماندنی را ایجاد کند. پاسخ دهندگی فرهنگی: محلات

دریایی، به شرطی که منابع آینده این زمینه ها صدمه نینند مورد توجه قرار گرفت. طرفداران این نظریه آن را چنین تعریف کرده اند؛ نگهداری از اوضاع موجود شرایط اکولوژی که لازمه تامین سطح قابل قبولی از رفاه زندگی انسانی در شهرها باشد و همچنین در نظر گرفتن شرایط زندگی نسل آینده نیز، مورد نظر باشد(عزیزی،۱۳۸۵). به صورت خلاصه «پایداری» ریشه خود را در میان پایداری اکولوژی داشته است. این نظریه بر روی این نکته که طبیعت، محدودیتها و فرصت های معین به زندگی انسان ارائه می دهد، تاکید دارد. در نتیجه «پایداری» توسعه ای را می پذیرد که بهترین استفاده از منابع، هیچگونه صدمه ای به آن نزند(مجتهد،۱۳۷۸). بطور کلی سه موضوع و بعد اصلی مردم، جامعه و فعالیت را می توان در مقیاس محله به وضوح حس کرد. در موضوع مردم، شاخص هایی نظیر سطح، ساختار و روند جمعیت، و گروه های اجتماعی، اقتصادی و نژادی مطرح می شوند. در بعد اجتماعی (جامعه)، موضوعات و شاخص هایی نظیر درک ساکنین از جامعه محلی، مسائل تامین خدمات و مکان آنها، فعالیت های ساکنین در قالب گروه ها و مشارکت مردم در فرایند سیاست های محلی مطرح می شود. در بعد فعالیت ها، موضوعاتی نظیر خدمات محلی (نقش گروه ها و نهادهای مختلف)، فعالیت های اقتصادی (نظیر کارکنان و کارفرمایان شغل) و حرکت و نیازهای آن(جریان سواره و پیاده، حمل و نقل عمومی، سرعت تصادفات) را می توان مورد بررسی قرار داد(بارتون،۲۰۰۳). برنامه ریزی شهری پایدار بر این اصل استوار است که فضای یک شهر درون محله شکل می گیرد و بر پایه آن تداوم می یابد. ملاحظیات و مفاهیم تفضیلی توسعه پایدار و کاربرد آن در طراحی و ارائه خط مشی برای نواحی مسکونی نسبت به موارد مشابه در برنامه ریزی حمل و نقل و سازماندهی صنایع، توجهات کمتری را به خود معطوف کرده است(عزیزی،۱۳۸۵).

۲-۲- محله پایدار

در اینجا به نظرات چند اندیشمند برجسته که در زمینه اصول پایداری محلی مطالعات فراوانی داشته اند اشاره می شود. ضمن آنکه در نهایت به جمع بندی این نظرات پرداخته شده است.

الف) Anne Power: به عقیده پاور بر آوردن نیاز های نسل های امروز و آینده و ایجاد ایمنی و توازن بین اجزای محیطی، اقتصادی و اجتماعی همان محله و همچنین احترام و پذیرش نیازهای محلات دیگر در مقیاس وسیع تر و رویکردی جامع در پایدار ساختن آن محله و همچنین بر آوردن نیازهای تک تک افراد محله از اصول

نخستین کنفرانس ملی به سوی شهرسازی و معماری دانش بنیان

۳، اردیبهشت ماه، ۱۳۹۶، تهران، ایران

(و 1: Patrick m. احیای تراموای شهری ۲. طراحی یک سیستم خیابان کشی به هم پیوسته ۳. مکان یابی خدمات تجاری، ایستگاه های حمل و نقل و مدارس در فاصله پنج دقیقه ای پیاده روی ۴. مکان یابی مشاغل باارزش در نزدیکی خانه های افراد ۵. ایجاد تنوعی از گونه های مختلف خانه سازی ۶. خلق سیستم زنجیروار از پارک ها و مناطق طبیعی ۷. ایجاد و به کارگیری زیر ساخت های سبک تر، سبزتر، ارزان تر و هوشمندتر. به عقیده وی برای خلق محلات پایدار احتیاج به برقراری تمامی این هفت قانون در کنار یکدیگر است و برقراری یک یا چند پارامتر بدون ایجاد پارامترهای دیگر منجر به ایجاد پایداری در مقیاس محلی نخواهد شد (ibid:14-15).

با توجه به شناخت مولفه های سازنده محلات پایدار می توان یک محله پایدار را چنین تعریف کرد:
 "محلاتی که در آنها مردم حال و آینده دارای زندگی با کیفیت بالایی بوده، فرصت های برابر و گزینه های متنوعی برای استفاده از منابع طبیعی دوستدار محیط زیست داشته ضایعات کمتری تولید کرده، به اکوسیستم ها در مقیاس محلی احترام گذاشته و با بهبود وضع محیط به وسیله مشارکت پایدار ضامن تقویت و پیشرفت محیط خود خواهند شد".

۲-۳- اصول و معیار ها در پایداری محله

در قالب نظریه ها و تجربیات موجود در مقیاس جهانی، اصول و معیار های بسیاری را میتوان برای توسعه پایدار در مقیاس شهر و محله مطرح و مورد تجزیه و تحلیل قرارداد. از جمله این اصول و معیار ها میتوان به سرزندگی، هویت، پویایی - سازگاری، تنوع خوانایی دسترسی اشاره کرد که در ذیل به طور مختصر بحث می شوند.

۱- هویت و سرزندگی

وضوح در درک از محله و سهولت در شناخت و برقراری پیوند بین عناصر و اجزاء آن با سایر رویداد ها و مکان ها را میتوان در زمره هویت محله دانست. معنی در محله با شکل فضایی و کیفیت آن در ارتباط مستقیم است، در حالیکه وابستگی شدید به فرهنگ نیز دارد محله با هویت محله ای است که از سایر مکانها و محله ها قابل تمایز باشد (لینچ ۱۳۷۶، ۱۶۷). خوانایی محله از جمله معیار های هویت و پایداری محله ها به شمار می رود. محله ها و فضا های شهری می توانند از ساختاری قابل درک برخوردار باشند. برای مثال گم شدن و گیج شدن انسان در شهر و محله ها، به ویژه غریبه ها، تجربه ای منفی به شمار می رود. برای تحقق این منظور، نشانه ها می توانند باهدف جهت یابی و هدایت کننده، عناصری

میبایست برای ارتباط و تبادل نظر با محلات مجاور در همسایگی خود برنامه ریزی و طراحی شده و به میدان های تاریخی و فرهنگی آنها توجه شود. شخصیت مجزا: برای رسیدن به این هدف، تمامی محلات میبایست دارای مکان ها و مرزهای مشخص بوده و بگونه ای که متمایز از سایر محلات باشند. مدیریت محلی: محله نقش مهمی در کمک به مدیریت دراز مدت و مدیریت مکان دارد (Bonham-Carter; 2010: 136-137).

ج: Hugh Barton: از دید بارتون دلالت اصول پایداری در مقیاس محلی در چهار زمینه قابل بررسی است: اول، توسعه پایدار مستلزم این است که ما توجه دوباره ای به ارتباط بین مکان ها و زمینه های آنها داشته باشیم، دیدن طراحی و مدیریت هر ناحیه بازتابی از زمینه آن یا در حقیقت همان منظر، اکولوژی، آب و انرژی است. این موضوع راهی برای تطابق با اکوسیستم ها در مقیاس محلی است. دوم، کاهش شواهد عملکردی در مقیاس محلی، و همزمان با آن اتکای بیش از حد به اتومبیل، ناپایداری را القا می کند که به معنای افزایش جابجایی و مسافرت های درون شهری، تاثیرات بر سلامتی نابرابری در جابجایی ها، و استفاده بیش از حد از منابع زمین/ انرژی است. در برابر این مسایل توسعه پایدار اشاره مستقیمی به محلی سازی دارد. سوم، محله نقش مهمی در تثبیت سرمایه اجتماعی در شبکه های محلی که بر پایه فعالیت ها و پیوستگی های محلی است دارد. چهارم، با توجه به رهنمود های اشاره شده در دستور کار ۲۱ در مقیاس محلی شهروندان و گروه های محلی دعوت شده اند تا بعنوان شرکایی در فرایند ابداع و خلق طرح ها و برنامه های محلات خودشان باشند (Barton 2000: 10).

د) Mark Roseland: رزلند سعی بر این دارد تا این پندار را بوجود آورد که سرمایه محلی بعنوان پایه و اساس برای محلات پایدار به شمار می آید. این دیدگاه شامل مولفه های طبیعی کاربردی اقتصادی انسانی اجتماعی و فرهنگی از سرمایه است (Roseland, 2005: 5).

ه) Mike Raco: از دید راکو طرح محلات پایدار تاثیر عمیق و محسوسی بر برنامه ریزی فضایی در کل کشور خواهد داشت. وی که بررسی های خود را در کشور انگلستان انجام داده است، معتقد است که این طرح دیدگاه های جدیدی را برای دسته بندی و خلق سکونتگاه های جدید در انگلستان به وجود خواهد آورد (Raco, 2007: 17). به عقیده وی یک مکان پایدار جایی است که در آن تعادلی بین کار، مسکن و خدمات اجتماعی به صورت متقابل برای گروه های مختلف اجتماعی - اقتصادی وجود دارد.

۳، اردیبهشت ماه، ۱۳۹۶، تهران، ایران

های پیرامونی خود، دربرگیرنده مفاهیمی از مکان و حس فضا است. نظیر چنین ادراک هایی را می توان در میدان های مختلف در شهرهای مهم جهان دید. از جمله این میدان ها می توان از میدان سن مارکو در ونیز، دوما در میلان، تایمز در نیویورک، کنکور در پاریس، تیان من در پکن، هنزلاس در پراگ، و میدان سرخ در مسکو نام برد (چپمن، ۱۱۴ تا ۱۳۸۴). در این راستا، مسیرهای پیاده بسیاری در شهرهای جهان نیز عملکردهای مختلف در رابطه با تعاملات اجتماعی، بازار و تفریح را دارند (barton, 2003, 117).

۵- تراکم و ظرفیت قابل تحمل محله

تراکم مفهومی است که در انواع مفاهیم و واژه های مختلف خود (تراکم های جمعیتی، ساختمانی، مسکونی، خالص و ناخالص) و در سطوح مختلف کالبدی- فضایی، از موضوعات و شاخص های کلیدی و تعیین کننده است. تراکم از یک رابطه علت و معلولی با عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی و کالبدی برخوردار بوده و پایه مباحث سیاستگذاری، برنامه ریزی و طراحی برنامه های توسعه را تشکیل می دهد (عزیزی، ۱۳۸۲). ابعاد و آثار هر یک از تراکم ها به تبع سلسله مراتب فوق الذکر دارای شدت و ضعف متفاوت است. به گونه ای که هرچه مقیاس محدوده ها و فعالیت ها کوچکتر شوند، آثار تراکم بر بافت کالبدی- فضایی آنها و نیز زندگی مردم محسوس تر خواهد بود. بر این اساس، موضوع تراکم در مقیاس محله، و در مقایسه با سطوح بالاتر از خود (شهر، ناحیه، منطقه، کشور و جهان) قابل تامل بیشتر بوده و نیاز به بررسی دقیق تر آن دارد.

زمانی که مفاهیم و تعاریف مختلف تراکم، به کار گرفته می شوند، اثرات آن را در مقیاس محله و در ابعاد مختلف می توان شاهد بود. سرانه فضا های آموزشی، شبکه پیاده و سواره، پارک، ارتفاع طبقات ساختمان ها، شکل قطعات، مکان های ورزشی در مقیاس محله از مفهوم واقعی تر برخوردار می شوند. ادراک ار تراکم کم و زیاد در محله ها با ویژگی های متفاوت می تواند مختلف باشد. برای مثال، تراکم در یک محله سبز، آرام و جذاب و با ساختمان های متعارف می تواند ظاهراً بالا باشد، اما از دیدگاه مردم و ساکنین تراکم کم احساس شود. در مقابل، تراکم در یک محله کثیف، شلوغ و پر ترافیک (که ارتباط با جمعیت ساکن در محله نداشته باشد) می تواند بیشتر احساس شود (wheeler, 2004, 190).

۳- شناخت محله پیام

الگو شهری در محله پیام شطرنجی است. این محله یک محله با بافت جدید و دارای خیابان های شریانی اصلی و شریانی فرعی می

بسیار مهم در خوانایی محله محسوب شوند. این نشانه ها می توانند در قالب بنا های خاص و منحصر به فرد، مناظر ویژه، شکل خیابان ها، و بنا ها مرتفع و عناصر کالبدی خاص بروز داشته باشند (چپمن، ۱۳۸۴، ۱۷۸).

۲- پویای و سازگاری

همراه با تداوم زندگی انسان ها و زنده بودن طبیعت، محله های شهری نیز با حالت ارگانیک و پویا سیر تاریخی خود را سپری می کنند. محله ها مکان تلاقی تعاملات و عوامل اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و زیست محیطی هستند. مثال هایی از تداوم و عوامل فوق را می توان در این موارد دید: تداوم زندگی ساکنین محلات از گذشته تا حال، تغییر و تداوم در انواع و الگوی فعالیت ها، پویایی مکان محله ها نسبت به کل شهر، کمیت و کیفیت و ارزش بنا ها و ساختمان ها، الگوی توزیع فضا های باز، سبز و شبکه معابر، مصالح ساختمانی مختلف بومی و غیر بومی، الگوهای مالکیت، تجهیزات و فعالیت های جدید شهری در قالب نیاز های جدید اجتماعی و فرهنگی، و منظر منطقه از نظر طبیعت و مرز های محله.

۳- تنوع

خصلت های ساکنین محلات و فعالیت های آنها به عنوان دو عامل مهم و تعیین کننده در کیفیت زندگی محسوب می شوند. هر دو خصلت مذکور به تبع شرایط مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست محیطی در جوامع مختلف، شهرهای مختلف و محله های مختلف، از تنوع لازم برخوردار هستند. این در حالی است که شرایط فوق الذکر، همچنانکه در اصل پویایی و سازگاری بحث گردید، در مسیر تاریخ تغییر کرده و شرایط جدید جایگزین می شوند. اصل تنوع را می توان در قالب اصول و معیارهای کارایی، سرزندگی و پایداری محله ها در نظر گرفت. با رعایت این اصل، شرایط کالبدی و فضاهای محله به گونه ای خواهند بود که قرار گرفتن در راستای نیازهای جدید، از جامعیت برخوردار بوده و نیازهای متنوع را پاسخگو باشد (wheeler, 2004, 199).

۴- دسترسی

حرکت در محله می تواند در قالب اهداف متنوع خود ابعاد مختلفی را در برگیرد. عمده ترین تفاوت حرکت و دسترسی در مقیاس محله در مقایسه با واحدهای بزرگتر از آن (نظیر شهر، منطقه و کشور) ارتباط محسوس و مستقیم آن با زندگی و خانوارها است. دسترسی در محله تنها برای رفت و آمد نیست، بلکه می توان از آن فضایی با عملکردهای متنوع را نیز انتظار داشت. دسترسی ها می توانند فضایی برای لذت بردن از فرایند حرکت باشند. برای مثال، میدان تجلی کیفیت شهر نشینی بوده و با شکل، مقیاس و کیفیت محیط

نخستین کنفرانس ملی به سوی شهرسازی و معماری دانش بنیان

۳، اردیبهشت ماه، ۱۳۹۶، تهران، ایران

پاسخ دهنده		سن
درصد	فراوانی	
۲۰٪	۶	زیر ۲۰
۳۰٪	۹	۲۰ تا ۳۰
۲۶٫۶۶٪	۸	۳۱ تا ۴۵
۱۰٪	۳	۴۶ تا ۶۰
۱۳٫۳۳٪	۴	۶۰ به بالا

بر اساس جدول فوق بیشترین درصد مربوط به گروه سنی ۲۰ - ۳۰ سال با ۳۰٪ درصد و کمترین درصد مربوط به گروه سنی ۴۶-۶۰ درصد است گرچه عمده پاسخ گویان (۳۰٪ درصد) زیر چهل سال داشته و جوان محسوب می شوند، با اینحال از همه سنین در میان آنها وجود دارد.

سطح تحصیلات پاسخگویان

پاسخ دهنده		تحصیلات
درصد	فراوانی	
۲۶٫۶۶٪	۸	زیر دیپلم
۳۳٫۳۳٪	۱۰	دیپلم
۱۰٪	۳	فوق دیپلم
۲۳٫۳۳٪	۷	لیسانس
۶٫۶۶٪	۲	فوق لیسانس
۰٪	-	دکتر

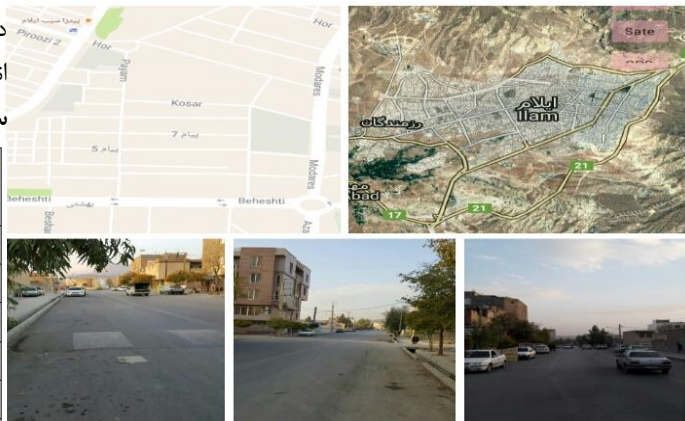
بر اساس جدول فوق بیشترین درصد پاسخ گویان دیپلم ۳۳٫۳۳٪ درصد و کمترین در صد مربوط به تحصیلات فوق لیسانس با ۶٫۶۶٪ می باشد . داده های جدول حاکی از ان است که حدود بیشتر از پاسخ گویان تحصیلات دانشگاهی دارند که نظرات آنها برای محقق قابل توجه خواهد بود.

جدول محل سکونت پاسخگویان

پاسخ دهنده		مدت سکونت
درصد	فراوانی	
۲۰٪	۶	زیر ۵ سال
۰٪	۰	۵ تا ۱۰ سال
۴۳٫۳۳٪	۱۳	۱۰ تا ۲۰ سال
۲۳٫۳۳٪	۷	۲۰ تا ۳۰ سال
۱۳٫۳۳٪	۴	بالای ۳۰ سال

بر اساس جدول فوق که مدت سکونت پاسخگویان به پرسشنامه در محله پیام را نشان میدهد بیشترین فراوانی مربوط به ۱۰ تا ۲۰ سال

باشد خیابان اصلی این محله از میدان معلم شروع شده و تا جنب اداره پست استان، خیابان بهشتی ادامه دارد دارای عرضی یکسان ۱۸ متری است. این منطقه از نظر مراکز آموزشی مناسب بوده و نوع قرار گیری مراکز به گونه ای میباشد که جزء دانش آموزان این منطقه ظرفیت را برای سایر دانش آموزان مناطق اطراف فراهم کرده که این مناطق بهره مناسب را ببرند و این عامل خود باعث شده این منطقه یعنی محله پیام هر چند که از مرکز شهر فاصله دارد اما نوع دسترسی این منطقه این محله را به یک مکان جذب کننده در ساعات معینی از روز تبدیل کرده است در یک گرد اوری کلی نقش محله پیام هم به صورت خوابگاهی عمل میکند هم به صورت جذبی.

نقشه (۱): موقعیت محله پیام و تصاویری از محله

۳-۱- روش تحقیق

یافته های تحقیق بر اساس پرسش نامه های شهروندان و مصاحبه های انجام شده به دست آمده برای تعیین حجم نمونه، از روش نمونه گیری ساده استفاده شده است که بر اساس ان ۳۰ پرسش نامه تهیه و با روش نمونه گیری تصادفی ساده و با مراجعه پرسش گر به محل سکونت افراد ساکن در محله انجام شد از تعداد کل پاسخ دهندگان به پرسش نامه های تهیه شده در محله پیام، ۶۰٪ درصد را مردان و ۳۰٪ را زنان تشکیل داده اند.

۴- تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق

۴-۱- امار توصیفی

برای گردآوری داده های این تحقیق از تعداد ۳۰ نفر پرسشنامه توزیع شد که ویژگی های آنها در ادامه ارائه شده است.
توزیع سنی پاسخگویان :

نخستین کنفرانس ملی به سوی شهرسازی و معماری دانش بنیان

۳، اردیبهشت ماه، ۱۳۹۶، تهران، ایران

عمومی، امکانات و فضا های شهری نسبت به سایر محلات شهر، امنیت محله در شب و وجود کاربری های فعال در شب، محله حس تعلق (نقش انگیزی و خاطره انگیزی)، رضایت کلی از محله (از منظر شهری) محله پیام رو بیان کنند. که نتیجه در جدول زیر آورده شده است.

بر اساس جدول زیر بیشترین درصد مربوط به سؤال ۹ با ۵۶,۶۶ درصد و کمترین سؤال ۲ و ۳ با ۶,۶۶ درصد در گروه خیلی زیاد می باشد و در گروه خیلی کم بیشترین در صد مربوط به سؤال ۴ با ۴۶,۶۶ درصد و کمترین درصد مربوط به سؤال ۹ با ۳,۳۴ درصد می باشد.

سکونت در محله می باشد و کمترین مدت سکونت ۵ تا ۱۰ سال است.

۴-۲- امار استنباطی

از پاسخگویان خواسته شده تا دیدگاه خود را نسبت به عوامل کالبدی (مشتمل بر: سرزندگی و پویایی، گذراندن اوقات و فراغت و تعاملات اجتماعی، مراکز تجاری و سازمان دولتی، از نظر منظر عینی (نمای جداره ها، جداره ها سبز خیابان بندی و ...)، نور پردازی کف سازی سرانه فضای سبز، نمای ساختمان ها به کار گیری المان ها، از نظر سهولت در دسترسی و کیفیت حمل و نقل

جدول فراوانی سوالات پاسخگویان

سوالات	خیلی کم		کم		زیاد		خیلی زیاد	
	فرآوانی	درصد	فرآوانی	درصد	فرآوانی	درصد	فرآوانی	درصد
۱- سرزندگی و پویایی	۱۱	۳۶,۶۶	۹	۳۰	۷	۲۳,۳۳	۳	۱۰
۲- گذراندن اوقات و فراغت و تعاملات اجتماعی	۱۳	۴۳,۳	۳	۱۰	۱۲	۴۰	۲	۶,۶۶
۳- مراکز تجاری و سازمان دولتی	۸	۲۶,۶۶	۶	۲۰	۱۴	۴۶,۶۶	۲	۶,۶۶
۴- از نظر منظر عینی (نمای جداره ها، جداره ها سبز خیابان بندی و ...)	۱۴	۴۶,۶۶	۳	۱۰	۸	۲۶,۶۶	۵	۱۶,۶۶
۵- نور پردازی کف سازی سرانه فضای سبز، نمای ساختمان ها به کار گیری المان ها	۱۱	۳۶,۶۶	۱۱	۳۶,۳۶	۳	۱۰	۵	۱۶,۶۶
۶- از نظر سهولت در دسترسی و کیفیت حمل و نقل عمومی	-	-	۳	۱۰	۱۱	۳۶,۶۶	۱۶	۵۲,۳۳
۷- امکانات و فضا های شهری نسبت به سایر محلات شهر	۸	۲۶,۶۶	۵	۱۶,۶۶	۱۲	۴۰	۵	۱۶,۶۶
۸- امنیت محله در شب و وجود کاربری های فعال در شب	-	-	-	-	۲	۶,۶۶	۲۸	۹۳,۳۴
۹- محله حس تعلق (نقش انگیزی و خاطره انگیزی)	۱	۳,۳۴	۲	۶,۶۶	۱۰	۳۳,۳۳	۱۷	۵۶,۶۷
۱۰- رضایت کلی از محله (از منظر شهری)	۴	۱۳,۳۴	۱۱	۳۶,۶۶	۷	۲۳,۳۴	۸	۲۶,۶۶

میزان گذراندن اوقات و فراغت و تعاملات اجتماعی محله به اندازه کافی است در حالی که طرف دیگر (۴۳,۳ درصد) از پرسش کنندگان از گذراندن اوقات و فراغت و تعاملات اجتماعی محله را کافی ندانسته اند.

معیار سوم- مراکز تجاری و سازمان دولتی: تصویر ذهنی ۶,۶۶ درصد جمعیت پرسش شونده بر این بوده است که میزان مراکز تجاری و سازمان دولتی محله به اندازه کافی است در حالی که

معیار نخست - سرزندگی و پویایی محله ای: تصویر ذهنی ۱۰ درصد جمعیت پرسش شونده بر این بوده است که میزان سر زندگی و پویایی محله به اندازه کافی است در حالی که طرف دیگر (۳۶,۶۶ درصد) از پرسش کنندگان از سرزندگی و پویایی محله را کافی ندانسته اند.

معیار دوم - گذراندن اوقات و فراغت و تعاملات اجتماعی: تصویر ذهنی ۶,۶۶ درصد جمعیت پرسش شونده بر این بوده است که

نخستین کنفرانس ملی به سوی شهرسازی و معماری دانش بنیان

۳، اردیبهشت ماه، ۱۳۹۶، تهران، ایران

رضایت کلی از محله (از منظر شهری) به اندازه کافی است در حالی که طرف دیگر (۱۳،۳۴ درصد) از پرسش کنندگان از رضایت کلی از محله (از منظر شهری) محله را کافی ندانسته اند.

۵- بحث و نتیجه گیری

هدف تحقیق، ارزیابی شاخصهای توسعه پایدار محله ای است. نتایج همبستگی ها نشان می دهد که براساس یافته های پرسش نامه که به بررسی (۱- سرزندگی و پویایی ۲- گذراندن اوقات و فراغت و تعاملات اجتماعی ۳- مراکز تجاری و سازمان دولتی ۴- از نظر منظر عینی (نمای جداره ها، جداره ها سبز خیابان بندی و ...) ۵- نور پردازی کف سازی سرانه فضای سبز، نمای ساختمان ها به کار گیری المان ها ۶- از نظر سهولت در دسترسی و کیفیت حمل و نقل عمومی ۷- امکانات و فضا های شهری نسبت به سایر محلات شهر ۸- امنیت محله در شب و وجود کاربری های فعال در شب ۹- محله حس تعلق (نقش انگیزی و خاطره انگیزی) ۱۰- رضایت کلی از محله (از منظر شهری) (پرداخته و با توجه و پاسخ اهالی محله و جواب دادن به پرسش ها و بعد تجزیه و تحلیل پرسش نامه ها به نتایجی دست یافته که نیازمند برخورد و توجه به نیاز اهالی و برطرف کردن ضعف و نقص های موجود می باشد همچنین محله از لحاظ مراکز تجاری و صنعتی و امکانات مناسب برای گذراندن اوقات فراغت و تعاملات اجتماعی احساس بیشترین کمبود داشته که با توجه اهمیت اوقات فراغت و سرگرمی در زندگی فردی و موثر در ایجاد روحیه و نشاط در اهالی و جلوگیری کردن از افسردگی باید بطور جدی مورد بررسی قرار گیرد و با کمک شهرداری و خیرین محله به احداث محیطی برای کسب و کار و همچنین پارک و محیط های عمومی و سرگرم کننده اقدام کرد که از لحاظ کالبدی برای رفع این مشکلات در پایین پیشنهاداتی ارائه شده است.

۶- پیشنهادات

- با توجه به پرسش نامه و عدم رضایت کافی ساکنین محله پیام از سرزندگی و پویایی محله که به دلیل امکانات رفاهی که باعث تجمع ساکنین در یک نقطه می شود در نتیجه بایستی اقدام به ایجاد پارک و فضای سبز در محله شود.
- عدم رضایت کافی ساکنین محله پیام از سازگاری به دلیل نبود فضای مطالعه در محله اقدام به ایجاد کتابخانه شود.
- با توجه به رضایت بندی نسبتا زیاد ساکنین محله ی پیام از مراکز تجاری برای بهبود معیشت ساکنین محله اقدام به ایجاد یک بازارچه در محله شود.

طرف دیگر (۲۶،۶۶ درصد) از پرسش کنندگان از مراکز تجاری و سازمان دولتی محله را کافی ندانسته اند

معیار چهارم - از نظر منظر عینی (نمای جداره ها، جداره ها سبز خیابان): تصویر ذهنی ۱۶،۶۶ درصد جمعیت پرسش شونده بر این بوده است که میزان از نظر منظر عینی (نمای جداره ها، جداره ها سبز خیابان) محله به اندازه کافی است در حالی که طرف دیگر (۴۶،۶۶ درصد) از پرسش کنندگان از نظر منظر عینی (نمای جداره ها، جداره ها سبز خیابان) محله را کافی ندانسته اند

معیار پنجم - نور پردازی کف سازی سرانه فضای سبز، نمای ساختمان ها به کار گیری المان ها: تصویر ذهنی ۱۶،۶۶ درصد جمعیت پرسش شونده بر این بوده است که میزان نور پردازی کف سازی سرانه فضای سبز، نمای ساختمان ها به کار گیری المان ها محله به اندازه کافی است در حالی که طرف دیگر (۳۶،۶۶ درصد) از پرسش کنندگان از نور پردازی کف سازی سرانه فضای سبز، نمای ساختمان ها به کار گیری المان ها محله را کافی ندانسته اند.

معیار ششم - از نظر سهولت در دسترسی و کیفیت حمل و نقل عمومی: تصویر ذهنی ۵۳،۳۳ درصد جمعیت پرسش شونده بر این بوده است که میزان سهولت در دسترسی و کیفیت حمل و نقل عمومی محله رضایت بخش است.

معیار هفتم - امکانات و فضا های شهری نسبت به سایر محلات شهر: تصویر ذهنی ۱۶،۶۶ درصد جمعیت پرسش شونده بر این بوده است که میزان امکانات و فضا های شهری نسبت به سایر محلات شهر محله به اندازه کافی است در حالی که طرف دیگر (۲۶،۶۶ درصد) از پرسش کنندگان از امکانات و فضا های شهری نسبت به سایر محلات شهر محله را کافی ندانسته اند

معیار هشتم - امنیت محله در شب و وجود کاربری های فعال در شب: تصویر ذهنی ۹۳،۳۴ درصد از افراد ساکن از امنیت محله، مثبت است تعداد سال های سکونت افراد رابطه معنادار و مستقیمی با تصور امنیت یا ناامینی محله دارد.

معیار نهم - محله حس تعلق (نقش انگیزی و خاطره انگیزی): تصویر ذهنی ۵۶،۶۷ درصد جمعیت پرسش شونده بر این بوده است که میزان حس تعلق (نقش انگیزی و خاطره انگیزی) محله به اندازه کافی است در حالی که طرف دیگر (۳،۳۴ درصد) از پرسش کنندگان از حس تعلق (نقش انگیزی و خاطره انگیزی) محله را کافی ندانسته اند.

معیار دهم - رضایت کلی از محله (از منظر شهری): تصویر ذهنی ۲۶،۶۶ درصد جمعیت پرسش شونده بر این بوده است که میزان

۳، اردیبهشت ماه، ۱۳۹۶، تهران، ایران

مراجع

- [۱] گرانیپه واقعی، طاهره و دانشپور، زهره (۱۳۹۱) « برنامه ریزی توسعه اجتماع پایدار در یک ناحیه خرد شهری در سطح یک اجتماع محلی: محله امیر اباد شهر تهران».
- [۲] دکتر فنی، زهره و صارمی، فرید (۱۳۹۰) «رویکرد توسعه پایدار محله ای در کلان شهر تهران مورد: محله ی بهار منطقه ی ۷»
- [۳] مفیدی شمیرانی، سید مجید و مضطرزاده، حامد (۱۳۹۳) « تدوین معیار های ساختار محلات شهری پایدار »
- [۴] اذانی، مهری و مختاری ملک ابادی، رضا و مولایی، شهره (۱۳۹۲) « بررسی شاخص های توسعه پایدار محله ای منطقه ۱۳ اصفهان »
- [۵] دکتر نوریان، فرشاد و عبدالهی ثابت، محمد مهدی « تبیین معیار ها و شاخص های پایداری در محله مسکونی»
- [۶] دکتر عزیزی، محمد مهدی (۱۳۸۵) « محله مسکونی پایدار : مطالعه موردی نامک »
- [۷] سادات سعده زرابادی، زهرا و خزاعی، فاطمه « از پایداری محله تا محله پایدار»
- [۸] دکتر خاکپور، براتعلی و دکتر مافی، عزت الله و باوان پوری، علیرضا (۱۳۸۸) « نقش سرمایهی اجتماعی در توسعه ی پایدار محله ای
- [۹] صفائیان، لانا (۱۳۹۳) « برنامه ریزی توسعه محلهای با تاکید بر سرمایه اجتماعی (مطالعه موردی محله عباسعلی خان زنجان) »
- [۱۰] شفیعا، سعید « بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار اقتصاد محله بررسی: فعالان اقتصادی غیر رسمی شمیران نو».

- با در نظر گرفتن رضایت مندی نسبتا زیاد ساکنین محله ی پیام از دسترسی برای بهبود معیشت ساکنان محله اقدام به ایجاد یک پارکینگ در محله می کنیم همچنین عدم رضایت کافی ساکنین محله پیام از تنوع کیفیت در محله که به دلیل عدم نور پردازی کف سازی محله در نتیجه اقدام به ایجاد نور پردازی سنگ فرش به صورت پیوسته غیر مقطع شود.

- عدم رضایت کافی ساکنین محله پیام از سازگاری در محله به دلیل نبود جدول بندی مناسب در کنار خیابان اقدام به ایجاد سیستم فاضلاب سر پوشیده و یک پارچه شود.

- با توجه به پرسش نامه و عدم رضایت کافی ساکنین محله پیام از سرزندگی و پویایی محله که به دلیل امکانات رفاهی که باعث تجمع ساکنین در یک نقطه می شود در نتیجه اقدام به ایجاد شهر بازی در محله می کنیم همچنین به رضایت ساکنین محله اقدام به ایجاد اسفالت، خط کشی مناسب و نوسازی معابر شود.

- در اخر با نظر به عدم رضایت ساکنین از امکانات شهری اقدام ایجاد ایستگاه های اتوبوس، نصب اب سرد کن و دستگاه خود پرداز و شود.